

Martin Fahlgren

Annekteringen av Krim och upproret i östra Ukraina 2014

Många inom den svenska vänstern är förvånansvärt okunniga om det händelseförlopp som 2014 ledde till rysk annektering av Krim och inledningen av ett krig i östra Ukraina, vilket 8 år senare (2022) övergick till en fullskalig rysk invasion av Ukraina. Det sprids fortfarande mycket förgrovade och tendentiösa skildringar av skeendet, kraftigt påverkade av den ryska propagandaversionen av det hela.¹ En del av dessa är rent ut sagt parodiska.²

Nu finns ett stort antal seriösa arbeten som i detalj redogör för utvecklingen och som därmed förpassar de primitiva proryska versionerna till historiens skräphög. Men tyvärr verkar det som att många inte orkar/vill tränga in i vad som verkligen hände, utan de föredrar att sitta fast i det ryska narrativet, dvs faktaresistens är vanlig. I vänsterpressen är detta särskilt tydligt i *Proletären*, men det slaget av historieskrivningen förekommer fortfarande även i annan vänsterpress, för att inte tala om bland proryska bloggare, där den dominerar helt.³

Inte heller veckotidningen *Internationalen* har varit immun mot detta, vilket framgår av en artikel med rubriken ”Krigshöken Igor Strelkov”, i *Internationalen* 27 juli 2023. Strelkov var en viktig person i upproret i östra Ukraina 2014 och därför tar artikeln kortfattat upp den ryska annekteringen av Krim och separatistupproret i östra Ukraina. Enligt min mening är den framställning missvisande. Därför har jag använt formuleringarna i den artikeln som en slags utgångspunkt, men är på intet sätt är bunden till densamma, utan tar en närmare titt på händelserna och de krafter som var inbegripna idessa. Dessutom har redogörelsen kompletterats med en bilaga med ett utdrag ur Peter Johnsons bok *Ukraina i historien*, som belyser annekteringen av Krim.

Innan jag går vidare så vill jag klargöra att jag anser att *Internationalens* bevakning av kriget i Ukraina och dess bakgrund har haft brister, men att den givetvis inte kan inrangeras i samma kategori som de förgrovade skildringar som jag öser galla över ovan.

Ockupationen och annekteringen av Krim

Natten till den 27 februari gav den ryska försvarsministern ”Sjojgu order om att landsätta fallskärmsjägare på Krim: den 76:e luftburna gardesdivisionen från Pskov”. Den ryska operationen inleddes med att de ditflugna fallskärmsjägarna ”intog parlamentsbyggnaden och Krim regeringsbyggnad”. Sedan såg man till att en pro-rysk politiker, Sergej Aksionov, tillsattes som premiärminister.⁴ Samma dag beslöt Krim parlament att hålla en folkomröstning om anslutning till Ryska federationen, preliminärt till 25 maj.⁵ Dagen därpå intogs Simferopol-flygplatsen av ”oidentifierade soldater” och ”beväpnad personal i uniformer utan insignier, senare identifierade som medlemmar av Ryska federationens väpnade styrkor, tog kontroll över strategiska platser i en anmärkningsvärt välorganiserad operation”.⁶

¹ Den första boken som kom ut på svenska, Richard Sakwas, *Frontlinje Ukraina* (2015), var färgad av det ryska narrativet. Men Sakwa försöker trots allt beskriva den verkliga historien, i motsats till senare vulgära skribenter, som tror att man kan beskriva en komplex historisk process genom att bortse från det mesta av verkligheten, och kompensera det med konspirationsteorier som förtränger betydelsen av det folkliga upproret i Ukraina och reducerar det hela till en ”nazistisk” statskupp i Kiev, organiserad av utländska krafter i maskopi med ukrainska högerextremister. Den enda verkliga statskupp som inträffade våren 2014 var den på Krim.

² Se t ex [Med historien som fiende – ordföranden i Sveriges Fredsråd](#)

³ Gäller t ex Anders Romelsjö's *Global Politics*.

⁴ Michail Zygar, *Männen i Kreml*, s 381.

⁵ Zygar, s 387.

⁶ De ryska soldater som saknade emblem och andra kännetecken kom att kallas ”de små gröna männen”, vilka Putin senare, i en sändning 17 april, medgav att de i själva verket var ryska styrkor. (Sakwa, s 195)

Michail Zygar summerar:

På några korta dagar hade rysk militär med stöd från influgna så kallade upprorsmän tagit kontroll över samtliga ukrainska militärbaser på halvön. Det bjöds inget motstånd – nästan samtliga militärbaser på Krim var bemannade av yrkessoldater som hade rekryterats lokalt.⁷

Officiellt förnekade Moskva inblandning. Och på en presskonferens 4 mars ”förklarade Putin att Ryssland inte hade för avsikt att annektera Krim”.⁸ Han ljög! Och redan natten mellan 6 och 7 mars ändrades datum för folkomröstningen till 16 mars.⁹

I *Internationalen* skriver Per Leander (PL):

Efter den så kallade Majdan-revolutionen tidigare samma år [2014], då ukrainsknationalistiska och provästliga krafter kom till makten i Kiev, beslutade Ryssland att annektera Krimhalvön där man sedan århundraden hade en rysk flottbas som man inte ville riskera att förlora.¹⁰

Menar PL verkligen att annekteringen var OK eftersom Ryssland länge haft en flottbas på Krim? Givetvis använde Putin det som ett argument för att försvara sitt agerande. Men inte blir det OK för det:

Krim hade överförts till Ukraina 1954 och 1994 gick Ryssland med på Budapestuppgörelsen, som innebar att Ukraina, i utbyte mot att lämna ifrån sig sina kärnvapen, försäkrades om att kärnvapenmakterna (inklusive Ryssland) inte skulle hota med eller använda våld mot Ukrainas territoriella integritet eller politiska självständighet.¹¹ Ockupationen och annekteringen av Krim var ett solklart brott mot denna uppgörelse: Krim tillhörde Ukraina.¹²

PL fortsätter:

Att majoriteten av befolkningen på Krim var rysktalande och välkomnade en återförening med Ryssland underlättade Putins beslut.

Vilka bevis finns för att majoriteten av Krims befolkning var för återförening med Ryssland? Det enda som PL kan luta sig emot är den folkomröstning som hölls på Krim i mitten av mars 2014. Men redan omständigheterna under vilka den hölls borde göra kritisk sinnade bedömare skeptiska. Resultat av en folkomröstning som hållits kort efter en militärkupp utan valkampanj och opartiska observatörer är ytterst tveksamma. Det är ingen tillfällighet att val som genomförs under sådana förhållanden strider mot folkrätten och omröstningen förklarades helt följdriktigt vara ogiltig genom en resolution i FN:s generalförsamling den 27 mars.¹³

Att fundera över: Hur troligt är det att invånare som var emot anslutning till Ryssland skulle våga rösta nej under sådana omständigheter?

Folkomröstningen

Låt oss ta del av vad Richard Sakwa, som i flera avseenden är prorysk, har att säga om folkomröstningen på Krim. Skriver han reservationslöst att ”majoriteten av befolkningen välkomnade en återförening”? Nej det gör han inte, för det var mer komplicerat än så:

⁷ Zygar, s 384.

⁸ Sakwa, s. 138.

⁹ Zygar, s 389. Dvs man hade mindre än 10 dagar på sig för att förbereda och organisera omröstningen.

¹⁰ Konflikter om Krim har pågått under årtusenden. Ryssland annekterade Krim 1783, men även därefter har halvön varit omstridd. Krimkriget 1853-56 och rysk-turkiska kriget 1877-78 är exempel på det. 1917 utropades Krim som en självständig republik, men 1920 återtog Röda armén halvön. Se <https://sv.wikipedia.org/wiki/Krim>

¹¹ Se: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Budapestuppgörelsen>

¹² För övrigt hade ryssarna fortfarande tillgång till den, eftersom de hade arrenderat den till 2042 enligt ett avtal med Ukraina. Se även <https://sv.wikipedia.org/wiki/Krim>

¹³ Se https://sv.wikipedia.org/wiki/Folkomröstningen_i_Krim_2014

Folkomröstningen senarelades till den 16 mars och efter mycket debatt om formuleringen kom röstsedeln till slut att bestå av två frågor (återgivna på ryska, ukrainska och tatariska): ”Är du för en återförening av Krim med Ryssland som en del av Ryska federationen?” och ”Är du för att återställa 1992 års konstitution och Krim status som en del av Ukraina?” Enligt folkomröstningskommissionen deltog 83 procent av de röstberättigade i omröstningen (1 274 096 personer), varav 96,7 procent stödde återförening med Ryssland (1 233 002). Således tycks 82 procent av Krim totala befolkning ha röstat för. Det fanns inga oberoende västliga observatörer, och omröstningen utsattes därmed oundvikligen för utbredd kritik. En rapport från Ryska presidentrådet för civilsamhället och mänskliga rättigheter uppskattade senare att valdeltagandet i själva verket bara låg mellan 30 och 50 procent, varav 50-60 procent röstade för sammanslagning med Ryssland, med ett högre valdeltagande på 50-80 procent i Sevastopol, där den överväldigande majoriteten röstade för. På halvön som helhet röstade således, enligt denna rapport, endast mellan 15 och 30 procent av den totala befolkningen för anslutning till Ryssland. Kiev och tatariska Mejlis, presidiet för det traditionella krimtatariska parlamentet Qurultay, uppmanade väljarna att bojkotta folkomröstningen, och om valdeltagandet sjönk under 50 procent skulle omröstningen automatiskt ha ogiltigförklarats, och majoriteten av tatarerna tycks ha avstått. Det är dock rimligt att anta att en majoritet på Krim skulle ha röstat för union med Ryssland även under perfekta förhållanden, och att röstsiffrorna i Sevastopol skulle ha varit överväldigande.¹⁴

Valdeltagandet

Enligt den ryska folkomröstningskommissionen skulle således 83% ha deltagit, varav nära 97% röstat för. Men bara några rader senare får vi veta att enligt ”Ryska presidentrådet...” var valdeltagandet bara mellan 30% och 50%, varav 50-60% röstade för. Det betyder att enbart 15-30% av befolkningen hade röstat för (och majoriteten av tatarerna hade bojkottat). Det är således uppenbart att det officiella omröstningsresultatet var fejkat. (se även Bilagan nedan)

Ändå skriver Sakwa: ”Det är dock rimligt att anta att en majoritet på Krim skulle ha röstat för union med Ryssland även under perfekta förhållanden, och att röstsiffrorna i Sevastopol skulle ha varit överväldigande.”

Vilka belägg har Sakwa för det? Inga! Det är hans egen subjektiva bedömning. Således har inte heller PL några ordentliga fakta i ryggen när han skriver att majoriteten ”välkomnade en återförening med Ryssland”.

För övrigt hade det hållits en omröstning i samband med att Ukraina lämnade Sovjetunionen, och då hade en majoritet av Krim-borna röstat för anslutning till *Ukraina*. Inte nog med det: Det hade också årligen gjorts opinionsundersökningar, den senaste i februari 2014. Förutom 2011 hade hela tiden en klar majoritet varit *emot* anslutning till Ryssland (för detaljer, se bilagan nedan).

Är det då *omöjligt* att en majoritet av Krim-borna var för anslutning till Ryssland i mars 2014? Nej, men redan omständigheterna under vilka omröstningen hölls, gör att den bör ogiltigförklaras.

Separatistupproret

PL skriver:

Samtidigt bröt det ut ett proryskt separatistiskt uppror i Donbass bland delar av den rysktalande befolkningen i östra Ukraina som också ville ansluta sig till Ryssland. Upproret innefattade alla möjliga grupperingar från nationalisterna till kommunister och bestod av såväl lokalbefolkning som ditresta ryska medborgare.

---

¹⁴ Sakwa, s 139.

Här uttalar sig PL mer försiktigt ("delar av den rysktalande befolkningen"). Otvivelaktigt fanns det de som var för separation från Ukraina och anslutning till Ryssland, men det betyder inte att de var i majoritet.

Bakgrunden

Men innan vi går vidare är det lämpligt att stanna upp en stund och säga något om bakgrunden till ockupationen och upproret, dvs det som fick Putin att välja konfrontation:

I början av december 2013 hade det börjat växa fram alltmer omfattande protester mot den proryske presidenten Janukovitj i Ukraina. Utlösande faktor var att han tidigare hade lovat att underteckna ett framförhandlat associationsavtal med EU, vilket Janukovitj nu tagit tillbaka efter påtryckningar från Kreml, som ville ha kvar Ukraina i sin intressesfär. Men missnöjet gällde inte bara detta, utan det fanns även ett utbrett missnöje med den omfattande korruptionen i landet, där Janukovitj var bland de värsta¹⁵, och mycket annat.

Putin & Co förstod tidigt att de omfattande demonstrationerna gjorde att den proryske presidenten Janukovitj satt mycket löst. Och om han tvingades avgå skulle det ryska inflytandet i Ukraina minska radikalt. Därför började Kreml (redan i december) utarbeta en "konkret plan för vad man skulle göra med Krim".¹⁶ Däri ingick även planer på uppror i östra Ukraina. Ett memo om detta utarbetades i början av februari.¹⁷ Planerna sattes i verket efter vinterolympiaden i Sotji hade avslutats.

Upproret var inspirerat från Kreml!

Upproret

Upproret i östra Ukraina började kort efter ockupationen av Krim. Moskva uppmuntrade och stödde det från allra första början, inklusive med "frivilliga" ("ditresta ryska medborgare" som PL uttrycker det) och vapen, men man ingrep inte med reguljära ryska trupper. Den nyligen arresterade ryssen Strelkov alias Girkin var en av de ledande upprorsmännen.¹⁸

Martin Kragh beskriver händelseförloppet så här:

Ryska politiker började tala om formandet av *Novorossija* ("Nya Ryssland"), den historiska term som benämner de sydukrainska områden som under Katarina I annekterats från det ottomanska imperiet. Kampanjen hade inletts den 1 mars, med att en rad myndighetsbyggnader i landets östra och södra län övertogs av pro-ryska separatister. Den 7 april förklarade sig två självutnämnda enklaver självständiga – de så kallade folkrepublikerna i Donetsk och Charkiv (Charkov, enligt den ryska stavningen). Den 27 april utropade en grupp separatister en tredje enklav, folkrepubliken Luhansk, samtidigt som Charkiv återtog av den ukrainska centralmakten. Kreml insisterade på att det rörde sig om inbördeskrig, utlöst av "statskuppen i Kiev" och förnekade någon form av inblandning. I själva verket försåg och underblåste Ryssland konflikten med ledarskap, underrättelsestöd, finansiering och politiskt stöd. I Moskva etablerade separatistenkloster ett rekryteringskontor för att understödja insatsen. Tiotusentals ryska medborgare, många med stridserfarenhet från tidigare konflikter, anslöt sig under våren till deras mål. Frivilliga och legosoldater, finansierade av ultrakonservativa ryska affärsmän som Konstantin Malofejev, strömmade in över gränsen.¹⁹

¹⁵ Sakwa skriver (s 101): "Janukovitj var en kompetent företrädare för den byråkratisk-oligarkiska centristiska tendensen i ukrainsk politik, tillsammans med en rå kleptokratisk opportunist som hade att göra med berikandet av honom personligen och hans familj."

¹⁶ Zygar, s 378.

¹⁷ Se [Early Memo Urged Moscow to Annex Crimea, Report Says](#) (*New York Times*). I memot stod bl a: "Vi anser det lämpligt att inleda ett införlivande med Ryssland av regionerna i öst." Kreml-alesmannen Peskov betecknade memot som en bluff. Men hans trovärdighet är inte särskilt stor.

¹⁸ Peter Johnson, *Ukraina i historien* (2023), s. 435-438, innehåller ett läsvärt avsnitt om Girkins roll i upproret i östra Ukraina.

¹⁹ Martin Kragh, *Det fallna imperiet*, s. 200.

Det *väpnade* upproret inleddes dock först 12 april, då en grupp beväpnade män under ledning av Strelkov, ”försvarsminister” i Donetsk-republiken, intog ett poliskontor i Slovjansk (ryska: Slavjansk).

Till en början hade upproret framgångar, men i juni råkade det ut för flera bakslag och Strelkov beordrade reträtt österut. Och i juli inledde ukrainarna en större offensiv. Sakwa:

De upproriska styrkorna retirerade den 5 juli från Slavjansk och omgrupperade sig i Donetsk... Rebellerna stod nu inför nästan säkert nederlag då den ukrainska armén gick fram på alla håll.²⁰

Upprorsmännen krävde att ryska armén skulle ingripa.²¹ Putin tvekade, men till slut blev situationen så kritisk att han beslöt att intervensera. Den ryska arméns motanfall inleddes den 24 augusti och drev snabbt tillbaka de ukrainska styrkorna.

När det gäller den ryska inblandningen i separatistupproret, så har den officiella ryska hållningen hela tiden varit att det var spontant, utan ryskt ingripande. Sakwa medger att det förekom avvikelser från detta, men stödjer ändå i huvudsak den ryska linjen härvidlag.

De flesta historiker är dock överens om att Kreml hela tiden försökte påverka utvecklingen och att man även planerade ”inbördeskriget” i östra Ukraina. Här är en artikel som närmare behandlar denna fråga: [What is the nature of the “Ukraine crisis”? \(openDemocracy 2016\)](#). Artikeln baseras bl a på bandade samtal mellan ryska politiker:

<https://uaposition.com/analysis-opinion/english-translation-audio-evidence-putins-adviser-glazyev-russian-politicians-involvement-war-ukraine/>

Folkomröstningarna

Vad vet vi egentligen om stödet för separatism i östra Ukraina när upproret började? De flesta som studerat frågan är överens om att separation inte hade stöd av någon majoritet av befolkningen. Sakwa redovisar t ex en undersökning 29 april – 11 maj 2014, enligt vilken ”endast 20-30 procent av befolkningen i Donbas stödde direkt separatism” och konstaterar: ”Separatistiska strävanden stöddes dock inte av någon majoritet av befolkningen”.²²

Men givetvis ville separatisterna och deras ryska uppbackare ge legitimitet åt separatisterna i de områden som de kontrollerade. Därför tillgrip man det vanliga tricket: Man utlyste folkomröstningar om självbestämmande till 11 maj. På röstsedlarna stod det: ”Stödjer du skapandet av Folkrepubliken Donetsk”. Sakwa summerar valresultaten:

Valdeltagandet rapporterades vara 75 procent med 89 respektive 96 procent av rösterna för självständighet. Varken Kiev eller väst erkände omröstningarna som legitima... Omröstningarna kan ses som tecken på utbredda ”separatistiska” stämningar vid just denna tidpunkt, men bör också ställas mot tidigare opinionsundersökningar, vilka visade ett starkt engagemang för ukrainsk identitet i området.²³

Återigen tolkar Sakwa resultatet i prorysk riktning, men bifogar en brasklapp. Finns det någon anledning att sätta tilltro till utfallet av en omröstning som skedde i områden kontrollerade av separatister under krigsförhållanden? Nej! Och det godtogs heller inte av omvärlden.

Vare sig ”Folkrepubliken Donetsk” eller ”Folkrepubliken Lugansk” erkändes internationellt.

²⁰ Sakwa, s 208

²¹ Det var under denna period som separatisterna (17 juli) sköt ned ett civilt passagerarflygplan (Malaysia Airlines flight 17) med en rysk luftvärnsrobot – alla ombord dog. Nedskjutningen blev rättssak i Nederländerna. I november 2022 kom domstolsbeslutet, enligt vilket 3 personer (i sin frånvaro), däribland Igor Girkin (Strelkov) dömdes till livstids fängelse för mord på passagerarna. För detaljer, se https://en.wikipedia.org/wiki/Malaysia_Airlines_Flight_17

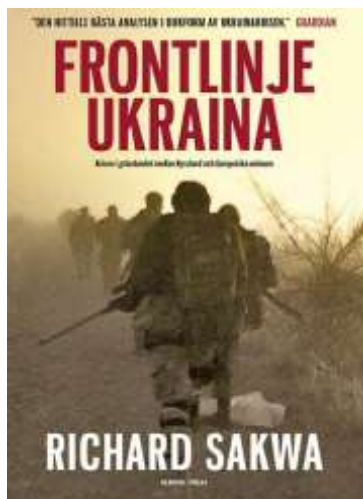
²² Sakwa, s 195

²³ Sakwa, s 196

Men den 21 februari 2022, 3 dagar innan Ryssland inledde den fullskaliga invasionen av Ukraina, erkände Moskva dem som självständigt stater, och i oktober samma år förklarade man att Donetsk oblast + 3 andra ukrainska regioner, som man inte ens kontrollerade militärt i sin helhet, nu tillhörde Ryska federationen. Cirkeln var sluten. Därmed visade Putin i praktiken vad han strävade efter.

Böcker om Krim och separatistupproret

Ovan har jag ofta använt Sakwas bok *Frontlinje Ukraina* (2015), bl a för att den inte kan beskyllas för att ha en fientlig inställning till Ryssland och separatisterna. Personligen gillar jag dock inte boken, eftersom den ofta använder tvivelaktiga uppgifter och drar slutsatser som det saknas ordentligt med belägg för (exempelvis om folkomröstningarna). Den är läsvärd fast bör läsas kritiskt.

En favorit är ryssen Michail Zygars *Männerna i Kreml* (2015, sv. uppl. 2017). Den är välskriven och redogör för händelseförloppet utan krusiduller, utan polemiska överdrifter eller uppenbara politiska preferenser, samtidigt som den innehåller viktiga pusselbitar när det gäller Kremles politik. Däremot är den svagare när det gäller Ukraina, vilket är ganska naturligt eftersom Zygar betraktar det hela från Moskvas horisont.

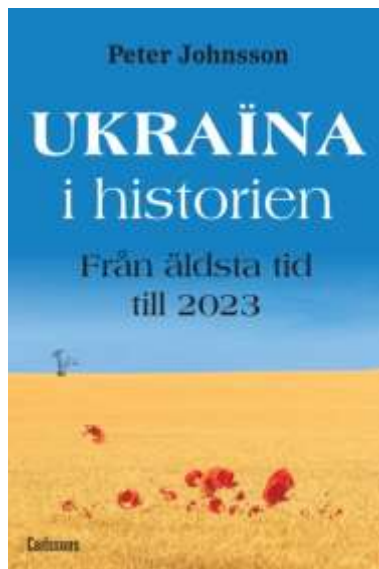
Martin Kraghs *Det fallna imperiet* (2022) utgår från Sovjetunionens stagnationsfas och sammanbrott och redogör för historien ända fram till invasionen 2022. Vi får således veta mer om bakgrunden. Det betyder dock att redogörelsen ofta blir ganska summarisk.

Den bästa boken om man vill ha en heltäckande redogörelse för kriget i Ukraina är *Det rysk-ukrainska kriget* av Serhii Plokyh (2023). Den utgår från Sovjetunionen sammanbrott och följer utvecklingen fram till början av 2023.

Bilaga om folkomröstningen på Krim

[Detta är ett utdrag ur Peter Johnsons bok *Ukraina i historien* (2023) s. 73-7]

Den 18 mars 2014 talade Vladimir Putin inför det ryska parlamentets samlade två kammare. Två dagar tidigare hade han med rysk militär och i uppenbar strid med såväl Rysslands bilaterala och internationella förpliktelser som internationell lag, med en förfalskad folkomröstning ”avslutat” erövringen av halvön Krim från Ukraina.

Vladimir Putins tal var genomsyrat av uppenbara lögnar och ryska historiska myter:

Den 16 mars hölls en folkomröstning på Krim som avlöpte helt i överensstämmelse med demokratiska procedurer och internationella rättsnormer. Mer än 83 procent av de röstberättigade deltog och över 96 procent av dessa uttalade sig för en förnyad anslutning till Ryssland.

För att förstå varför man röstade på detta sätt räcker det att känna till Krimns historia; att veta vad Ryssland betyder för Krim och vad Krim betyder för Ryssland.

På Krim är bokstavligt talat allt genomsyrat av vår gemensamma historia och stolthet. Där ligger det gamla Cherson där den Helige furste Vladimir lät sig döpas. Hans andliga handling — hans antagande av den ortodoxa tron — var avgörande för de gemensamma kulturella, moralfilosofiska och civilisationsmässiga värderingar som binder samman de ryska, vitryska och ukrainska nationerna. På Krim finns gravarna för de ryska soldater vars hjältemod gjorde det möjligt att Krim år 1783 införlivades under den ryska makten. Krim, det är Sevastopol, en stad fylld av legender, en stad med en ödesmättad historia, befästningens stad och modern till den ryska krigsflottan i Svarta havet.

Krim är Balakava och Kertj, Kurhan Malachovski och Sapun-bergen. Var och en av dessa platser är heliga, ärorika symboler för den ryska vapenmakten och dess ojämförbara hjältemod.

Sant är, på den punkten hade Putin rätt, att Ryssland med vapenmakt erövrade Krim genom en rad krig mot såväl det osmanska väldet som krimtatarernas egen stat, i slutet av 1700-talet. Kanske borde han ha tillagt att länge och väl var därefter den ryska befolkningen en minoritet på halvön och att det skulle behövas både en och två utrensningar av den inhemska befolkningen innan den ryska nationen någon gång under andra hälften av 1900-talet blev i knapp majoritet på Krim.

En i hast genomförd folkomröstning med stöd av stridsvagnar, kalasjnikovs och bajonetter är självfallet inte demokratisk. Den strider istället mot alla internationella rättsnormer och det enda som med säkerhet kan slås fast är att valresultatet var fastställt på förhand, det vill säga förfalskat i den sovjetiska tradition där Vladimir Putin måste placeras.

Det allra ”bästa” valresultatet uppnåddes inte överraskande i Svarta-havsflottans egen stad Sevastopol. Det finns dock ett svårförklarligt matematiskt problem med resultatet. Enligt folkräkningen bodde i Sevastopol år 2013 enbart 385 000 personer, inklusive minderåriga, barn och spädbarn medan antalet röstande den 16 mars uppgick till 474 000, det vill säga ett valdeltagande på 123 procent, inräknat barnen och spädbarnen. Nättidningen *Ukrainska Pravda*, redovisade denna matematiska formel dagen efter valet, stödd på information från staden.

Det är visserligen omöjligt att utesluta att en majoritet av de som deltog i valet lade sin röst för en anslutning till Ryssland, vilket även om så var fallet, givetvis inte har något med demokrati att göra. Fria och demokratiska val föregås av en fri och öppen diskussion och sker inte under vapentvång. Minst lika mycket talar emellertid för att enbart en minoritet av Krimns befolkning i verkligheten uttalade sig för en anslutning till den Ryska Federationen.

Enligt den ukrainska säkerhetstjänsten, som hävdar att man haft tillgång till den information som ryska säkerhetstjänsten FSB sände på valnatten till Moskva, deltog enbart 34,2 procent av väljarna i omröstningen. Historikern kan bara konstatera att innan de ryska arkiven, någon gång i framtiden, öppnas kan inga säkra uppgifter fastställas om vare sig deltagande eller resultat. Säkert är enbart att det hela inte hade något med västerländsk demokrati att göra.

Enligt den senaste folkräkningen utgjorde den etniskt ryska befolkningen 58,4 procent av den totala befolkningen, den ukrainska 24,2 procent och krimtatarerna drygt 12 procent. Sammanlagt bebos ön av över hundra nationaliteter, däribland armenier, greker, bulgarer, koreaner och polacker. De senare utgör hela 2,5 procent och skulle näst intill själva kunnat kasta omkull Putins ekvation. Att hundra procent av ryssarna och nästa lika stor andel av krimtatarerna och ukrainarna skulle ha röstat för en anslutning till Ryssland är självfallet en ren lögn. En av Vladimir Putins tidigare närmsta medarbetare, hans före detta chefsekonom och hans representant i G8, Andrej Illarionov, som 2005 avsåg sig alla sina uppdrag i Putinadministrationen med motiveringen att Ryssland förvandlats till en auktoritär stat och som sedan 2006 arbetar

som forskare för Cato Institutet i Washington D.C., publicerade den 2 april 2014 på sin blogg en analys baserad på opinionsundersökningarna på Krim i februari 2014 samt liknande undersökningar de tre föregående åren. Hans slutsats är att en majoritet säkert ej röstade för anslutningen och att uppskattningsvis en tredjedel av väljarna på Krim stödde Putins annektering.

Enligt de två opinionsundersökningar som genomfördes i slutet av 2013 respektive så sent som i februari 2014 varierade stödet för en anslutning till Ryssland mellan 35.9 procent och 41 procent. Den enda gången det senaste årtiondet som en knapp majoritet av de tillfrågade på Krim stött en sådan anslutning var 2011 då 53 procent deklarerade att de skulle kunna rösta för ett sådant steg. Därefter har stödet för Putins Ryssland sjunkit på halvön. Det internationella Gallup-institutet redovisade i sina opinionsundersökningar från oktober år 2011 till maj 2013 ett minskat stöd för anslutning till Ryssland från 33 procent till 23 procent.

Bara någon vecka innan den av Ryssland organiserade så kallade folkomröstningen genomförde krimtatarernas TV-kanal ATR en undersökning i vilken närmare 27 000 tatarer deltog. 87,4 procent av dessa deklarerade att de skulle rösta emot en anslutning till Ryssland.

Det räcker, för att citera Vladimir Putin, att känna till Krimns historia för att inse det absurda i de av honom redovisade valsiffrorna.